

Projektové vzdělávání vycházející ze zájmu dětí

ve školce Klentnice

Cíl dokumentu: popsat způsob, jak bychom v naší školce mohli zavést tvořivé projekty. Koncepce vychází ze vzdělávacího směru Reggio Emilia, upravili bychom dle našich zkušeností a potřeb.

Osnova

Co je projektové vzdělávání?

Příklad projektu u projektově pokročilých dětí

Co jsou provokace (nabídky)

Jak se dá rozfungovat projektové vzdělávání?

Vývoj i do následujících let

1. Co je projektové vzdělávání?

Jde o "učení se děláním". Dítě má nějaký záměr, buď jasný, nebo méně jasný a chce něco vytvořit nebo prozkoumat. Během cesty za svým cílem zjistí různé věci o tom, jak funguje nějaká věc, nějaká část světa, nebo lidé, či ono samo. Cíl, kam má projekt dospět je v našem ponětí co nejvíce ponechán na dětech. Pokud se děti rozhodnou například udělat pítko pro ptáky, učitelka je v roli pomocníka a podporuje celý proces. Její role není děti nutit, aby na pítku pracovaly - ona jen podporuje zájem.

Aby malý člověk vůbec mohl mít nápady a záměry něco dělat (například pítko pro ptáky), musí nejdříve mít spoustu zkušeností s různými materiály (papír, nůžky, karton, keramika, lepení, vázání, práce s dřevem, ...), musí mít za sebou spoustu "miniaturních projektů", které vypadají spíše jako volná tvořivá hra. Tím se učí mluvit jako by projektovým jazykem. Následně může mít nápady, že chce tímto jazykem něco vyjádřit (vytvořit knížku o dětech ve školce, nebo postavit pokémona z Lega, nebo udělat v lese domeček pro skřítky, nebo upéct dort, ...).

Učení motivované "děláním" je velice efektivní, dává dětem spoustu kompetencí do života. Většina dětí chce spolupracovat v týmu. Musejí se domlouvat, chtějí pokračovat k cíli. V dané skupině dětí může být náročnější tyto aktivity rozfungovat (aby učitelka dětem nevnucovala činnost, ale zároveň aby dokázala podpořit zájem, podpořit vhodně skupinu dětí). Plná "projektovost" se rozvine až po delším čase, kdy mladší děti můžou pozorovat starší děti a učit se od nich.

2. Příklad projektu u pokročilých dětí

Pokud se skupina dětí rozvíjí tímto způsobem delší dobu, děti mají zkušenosti, může to pak vypadat takto: Děti se například rozhodnou, že chtějí vyrobit model velryby v životní velikosti. Zkoumají společně dostupné obrázkové knihy o zvířatech. Někdo si pamatuje, kde je napsána velikost velryby (i když ještě neumí číst, ale vybavuje si to z nějakého čtení s učitelkou). Děti se domlouvají, jak odměřit 15 metrů. Učitelka jim neříká "to se vám sem nevejde" - jen je podporuje, aby na to mohly přijít samy. Následně se děti rozhodnou udělat teda jen mládě. Dále je potřeba se ujednotit, z čeho velrybátko bude. Nakreslit plánek. Postupně to nějak vyrobit. Podle toho, jak jsou děti projektově zkušené, jim učitelka "pomáhá" - radou, nápadem. Postupně nějaké děti odpadnou, velryba už je nezajímá, jdou si hrát. Zpravidla ale pokud projekt svižně pokračuje, děti milují společně pracovat na něčem "opravdovém".

3. Co jsou provokace (nabídky)?

Zájem dětí může vzbudit nějaká situace, zážitek. Ale funkční je i podporovat zvědavost a tvořivost dětí tzv. provokacemi. V Reggio Emilia školách děti najdou každý den nějaké nové překvapení, které se společně odkryje a které může nějak probudit zájem dětí. Je to v určitém smyslu obdoba montessori tácků s aktivitou, nebývá ale přesně určeno, jak se má práce s nabídkou vyvíjet. Možná to děti zaujme hodně, možná vůbec. Co můžou být zajímavé provokace si můžete představit podle fotek přiložených na konci tohoto návrhu (z internetu). Je to na úvaze učitelky.

Provokace (nabídky) jsou důležité. Než děti mohou zvládnout vyrobit například tu velrybu, tak mockrát potřebují dělat něco s krepovým papírem, provazem, lepidlem, sponkovačkou, atd. Musí se naučit mluvit "projektovým jazykem". U volné tvořivé hry je mnohem důležitější proces než výsledek.

4. Jak se dá projektové vzdělávání vycházející z vnitřní motivace dětí rozfungovat?

Učitelky se musí postupně naučit porozumět zájmům dané skupiny dětí a povahám dětí. Obecný model je tento:

a. Identifikace zájmu. Ve skupině dětí může vzniknout zájem o vlaštovky, o Elsu a Annu, o měření délek v prostoru, o stavbu věží, ... tématem může být cokoliv.

b. Připravené prostředí. Prostor je podobně zásadní jako v montessori přístupu. Pokud děti nemají k dispozici nástroje a materiály, nemůžou si vytáhnout papír a nakreslit si nápad, je to náročnější.

Projektové školky mívají oddělenou místnost - tzv. ateliér ("studio"). U větších projektů (velryba, pítka pro ptáky) děti zpravidla pracují v ateliéru. Důležité jsou kvalitní nástroje a

různorodé tvořivé materiály, často recyklace (kartony, ruličky, přírodniny, výtvarné materiály, ...).

To, že projekt je "rozestavěný" v ateliéru, umožňuje dětem se k němu vracet, pokud je to velký projekt na více dní. Pokud skupina dětí jde do ateliéru, soustředí se na práci na projektu, jsou lépe ve flow, neruší je děti hrající si jinde.

Ve školce v Klentnici máme štěstí na skvělý ateliér - zimní zahradu.

3. Postoj dospělých

Je skvělé, pokud učitelky autenticky považují práci dětí na projektu za hodnotnou. Že je zajímavá. Vracejí pozornost dětem - např. otázkou, nabídkou, zda chtějí dnes pokračovat v práci na jejich velrybě. Pomáhají jim. Děti jsou velice schopné bytosti. Je funkční, pokud učitelky toto "vyzařují" :)

Výrobky a výsledky projektů bývá zvykem vystavit, dokumentovat, posílat fotky rodičům ap.

4. Projektový čas

Pokud děti mají zrovna zájem pracovat na svém projektu, je nejlepší, pokud se jim to může umožnit. V dnech mezi projekty, nebo když si děti "na velrybu" samy nevzpomenou, je dobré mít v rozvrhu školky pravidelně projektový čas, kdy učitelky obrací pozornost k těmto tématům - kdo chce pokračovat na něčem, kdo by chtěl pracovat na něčem jiném, novém. Prostě pravidelně věnovat čas projektům. Děti si postupně navyknou, že to je hodnota a zajímavá část vzdělávání.

5. Debata s dětmi o projektu

Co chceme udělat nebo zjistit - Jak na to asi tak můžeme jít - Co už o té věci víme - Kde, jak, od koho můžeme zjistit víc - Návrhy, náčrtky, nápady - Realizace a tvorba.

6. Vícedenní projekty

"Rozmluvit děti projektovým jazykem" trvá delší dobu. Nedá se odhadnout, jak rychle daná skupina dětí se ponoří i do vícedenních projektů. Důležitá je věkove smíšená skupina, kde mladší děti se třeba do projektu úplně nezapojují, ale v zásadě proces tvorby vnímají a příště se třeba už aktivněji zapojí.

Projektové a montessori vzdělávání

Projektové vzdělávání navrhujeme proto, že děti baví (zkušenost paní učitelky Marty z brněnské reggio školky Safirka). Dnešní děti mají doma "úplně všechno", mají hodně knížek, didaktických hraček, zábavy. Klasické montessori pomůcky je tolik nelákají, nezaberou se do

nich (zkušenost paní učitelky Lenky z Velkých Pavlovic). Ale tvorba, společná tvorba ve skupině dětí, hra, která vede k “opravdovému výsledku” (model velryby, pítko pro ptáky, divadlo pro rodiče o Else a Anně, ...) je něco, co děti doma nezažívají a proto je to pro ně atraktivní. Zároveň je to do určité míry strukturovaná aktivita (i když učitelky nejsou direktivní ohledně toho, jak přesně má práce pokračovat), “ví se, co se teď dělá”. To mnoha dětem vyhovuje. Účastnit se práce na projektu není povinné.

Ukázky

SALT FREE DOUGH

Nature Portraits

Learning and Exploring Through Play

An
Everyday
Story

www.homeschooling.com

